

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / kasvatus- ja perhetyö

Leena Lappalainen

MENETELMÄOPAS TYÖVÄLINEEKSI
LASTEN VASTAANOTTOKOTI TAIMELALLE

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

LAPPALAINEN, LEENA

Menetelmäopas työvälineeksi Lasten vastaanottokoti
Taimelalle

Opinnäytetyö

28sivua + 9 liitesivua

Työn ohjaaja

Opettaja Johanna Jussila

Toimeksiantaja

Lasten vastaanottokoti Taimela, Kotkan kaupunki

Marraskuu 2012

Avainsanat

menetelmät, lastensuojelu, sijaishuolto, vastaanottokoti

Kyseessä on luonteeltaan toiminnallinen opinnäytetyö. Tehtävänä oli tuottaa työyhteisölähtöisesti menetelmäopas työvälineeksi Lasten vastaanottokoti Taimelalle. Taimelan ohjaajille tehdyn menetelmäkyselyn avulla hankittiin tietoa siitä, mitä menetelmiä heillä on käytössä, ovatko he saaneet koulutusta joistakin menetelmistä ja tuntevatko he tarvetta saada uusia menetelmiä työskentelynsä tueksi, ja jos niin mihin tilanteisiin. Saatujen vastausten perusteella valikoitiin kaksi ohjaajaa syvempää haastattelua varten.

Ratkaisukeskeinen perhetyö löytyi käytössä olevana menetelmänä lähes kaikkien vastauksista, samoin kuin monet Pesäpuu ry:n menetelmätkin. Vastauksissa mainittiin myös havainnointi, dokumentointi, raportointi, kirjaaminen, VIG-kuvaus, Theraplay, tejpung, omahoitajuus, päivä- ja viikko-ohjelmat sekä verkostokartta ja vanhemmuuden roolikartta. Tärkeänä pidettiin myös lapsen ja perheen kohtaamista arjessa kuunnellen ja läsnäollen. Menetelmiin liittyvät koulutukset olivat kasaantuneet lähinnä muutamille samoille ohjaajille lukuunottamatta ratkaisukeskeistä perhetyötä ja Pesäpuu ry:n menetelmiä. Uusia työvälineitä kaivattiin päihteitä ja huumeita käyttävien vanhempien kanssa työskentelemiseen ja mielenterveysongelmista kaivattaisiin lisää tietoa.

Menetelmäoppaaseen koottiin kaikki Taimelassa käytössä olevat menetelmät niin, että samoissa kansissa on kaikki työn kannalta oleellinen tieto kustakin menetelmästä selkeästi jäsennellyssä muodossa.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

LAPPALAINEN, LEENA

Method Guide for Children's Reception Home Taimela for
Working Tool

Bachelor's Thesis

28 pages + 9 pages of appendices

Supervisor

Johanna Jussila, Senior Lecturer

Commissioned by

Children's Reception Home Taimela, City of Kotka

March 2012

Keywords

methods, child welfare, foster care, reception home

The aim of this functional study was to produce a method guide for Children's reception home Taimela as a working tool. Information about methods personnel in Taimela are using in their work is collected with questionnaires and interviewing the two of Taimela's employees. These two employees were chosen by the information acquired from the answers of the questionnaires. The personnel were also asked if they had received any education regarding some of the methods and do they think that there is a need for new methods to aid them in their work.

Solution-focused family work and many of the methods of Pesäpuu Association were mentioned in the questionnaires as the methods they use. Documentation, observation, reporting, writing things up, VIG, theraplay, tejpung, personal nursing, daily and weekly programs, the network map and the role map of parenting methods were also mentioned. Facing the child and family in everyday life while listening and being present is considered important. Education and courses about methods are mainly accumulated on the same small group of personnel. New tools and methods are needed especially when working with parents abusing substances. More information about mental health problems is also needed.

All the existing methods in Taimela are gathered in the method guide as the result of the study. All the necessary information of using each method is in the same method guide in well outlined form.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	LASTENSUOJELU	6
	2.1 Huostaanotto, sijoitus ja sijaishuolto	7
	2.2 Laitoshuolto	10
	2.3 Lasten vastaanottokoti Taimela	11
	2.3.1 Ohjaajan työnkuva Taimelassa	12
	2.3.2 Taimelalle aiemmin tehdyt opinnäytetyöt	13
3	MENETELMÄT LASTENSUOJELUTYÖSSÄ	14
4	MENETELMÄOPAS TYÖVÄLINEENÄ	16
	4.1 Menetelmäkysely toteutus ja tulokset	18
	4.2 Haastattelujen toteutus ja tulokset	19
	4.3 Menetelmäoppaan tuottaminen	22
5	POHDINTA	23
	5.1. Roolini menetelmäoppaan tuottajana	23
	5.2. Merkitys työyhteisölle	24
	LÄHTEET	26
	LIITTEET	
	Liite 1. Sopimus opinnäytetyöstä	
	Liite 2. Tutkimuslupa	
	Liite 3. Menetelmäkysely	
	Liite 4. Menetelmäoppaan sisällysluettelo	

1 JOHDANTO

Lastensuojelu on salassapitosäädösten (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812, § 14.–15.) ja arkaluontoisuutensa vuoksi monille salaperäistä ja epäluulojakin herättävää viranomaistoimintaa, jota käsitellään julkisuudessa usein vain negatiivisessa valossa. Mediassa näkyvyyttä saavat tapaukset, joissa lapsia ei ole yrityksistä huolimatta syystä tai toisesta pystytty suojelemaan. Onnistumiset jäävät työn luonteen vuoksi yleisöltä pimentoon. Usein lastensuojelutyö tulee huomatuksi syytelevään sävyyn silloin, kun asioihin ja tapahtumakulkuihin ei ole onnistuttu puuttumaan. Sosiaaliviranomaisilla ei ole mahdollisuutta puolustautua ja tuoda esiin omaa näkökulmaansa asioihin ja tapahtumiin salassapitovelvoitteen vuoksi (Kettunen 2012, 13).

Lastensuojelussa päätökset tehdään harkiten sen tiedon ja näytön valossa, joka sillä hetkellä on käytettävissä. Päätösten tulee perustua todellisiin konkreettista näyttöä omaaviin faktoihin, joilla on oikeudenkin edessä todistusrvoa. Tiedon tuottamisella lasten ja perheiden tilanteesta, hyvinvoinnista ja tuen tarpeesta on suuri merkitys. Tarvitaan hyvin dokumentoitua ja perusteltua tietoa, jotta voidaan tehdä oikeita, kestäviä päätöksiä.

Tein tämän opinnäytetyöni täyttämään tätä tarvetta. Tuotin menetelmäoppaan Lasten vastaanottokoti Taimelalle työvälineeksi lasten ja perheiden arviointiin. Menetelmäoppaassa olevien menetelmien avulla voidaan tuoda läpinäkyvyyttä arjen työskentelyyn. Se antaa välineitä konkreettisen tiedon tuottamiseen perheen ja lasten tilanteesta ja on samalla apuna arvioinnissa. Sen sisällön avulla voidaan tuottaa tietoa lasten ja perheiden hyvinvoinnista sekä heidän tarvitsemastaan tuesta. Juuri vastaanottokodissa tämä kaikki on erityisen olennaista, sillä siellä arvioidaan lapsen tilannetta, tuen tarvetta ja sitä, mikä voisi olla hänelle sopivin sijaishuoltomuoto.

Vastaanottokodissa tehdään kriisi- ja arviointityötä tavoitteena löytää lapsen edun mukainen ratkaisu yhdessä lapsen, hänen vanhempiensa ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Sosiaalityöntekijöiden tehdessä päätökset on vastaanottokodin ohjaajilla oma roolinsa tiedon tuottamisessa ja lapsen edun esilletuomisessa. Menetelmäoppaan tarkoitus on auttaa ohjaajia näiden tehtävien täyttämisessä.

Menetelmäopas on rakennettu työyhteisölähtöisesti työntekijöiden toimiessa asiantuntijoina. Heiltä on kerätty kokemukseen ja ammatilliseen osaamiseen pohjautuvaa tietoa kyselylomakkeilla ja haastatteluilla. Näin on voitu selvittää käytössä olevien menetelmien lisäksi myös työntekijöiden koulutustarvetta ja sitä, missä tilanteissa olisi tarvetta uusille menetelmille.

Aluksi avataan lastensuojelun käsitteitä siirtyen isoista kokonaisuuksista pienempiin kohti Lasten vastaanottokoti Taimelaa, johon menetelmäopas sijoittuu. Seuraavaksi kuvataan menetelmiä ja niiden olemusta ja ilmenemistä sekä tehtävää lastensuojelussa. Tämän jälkeen kerrotaan menetelmäoppaan tuottamisprosessista ja sen tuloksista vaihe kerrallaan.

2 LASTENSUOJELU

Lastensuojelulla tarkoitetaan yleisellä tasolla lasten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämistä ja turvaamista (Bardy 2009, 11). Lastensuojelu on sanatarkasti osa laaja-alaista YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen perustuvaa lasten suojelua, johon koko yhteiskunta ja kaikki kansalaiset ovat osallisina. Lasten suojelun toteutumiseen YK:n tarkoittamassa muodossa tarvitaan lastensuojelutoimenpiteitä laajempaa hyvinvointipolitiikkaa, sillä monilla yhteiskunnallisilla päätöksillä on vaikutusta lasten elämään, vaikkei niitä tehtäessä olisikaan ensisijaisesti ajateltu lapsia. Lastensuojelun tarve itsessään heijastaa sitä, ettei yhteiskunta ole onnistunut tukemaan perhettä ja vanhempia riittävästi. Näin ollen kuntapalvelujen supistaminen lisää lastensuojelun tarvetta. Muita lastensuojelun tarvetta lisääviä tekijöitä ovat vanhempien ja lasten päihteidenkäyttö sekä mielenterveysongelmat, toimeentulo-ongelmat ja perheväkivalta, kuten myös vanhempien avuttomuus kasvattajina ja ydinperheen haavoittuvuus ylipäänsä. (Taskinen 2010, 9-20.)

Lastensuojelu on laissa säädettyä toimintaa, joka omalta osaltaan toteuttaa YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Lastensuojelulain tarkoitus on turvata kaikkien lasten oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 2007/417, § 1). Tähän tarkoitukseen pyritään kasvuoloihin vaikuttamalla, palveluja kehittämällä sekä lapsi- ja perhekohtaisesti. Näin lastensuojelu on sekä ennaltaehkäisevää että korjaavaa ulottuen

ehkäisevästä viimesijaiseen; aina kasvuolojen rakenteista huostaanottoon asti. (Bardy 2009, 39.) Lastensuojelun ydin on lapsen kehityksen ja terveyden turvaamisessa ja sitä vaarantavien tekijöiden poistamisessa. Lastensuojelun tärkein tehtävä on turvata lapsen oikeus arvokkaaseen elämään ja taata mahdollisuus turvallisiin ihmissuhteisiin (Taskinen 2010, 22). Lastensuojelu perustuu lapsikeskeiseen perhelähtöisyyteen, sillä perhettä pidetään ensisijaisena ja lapsen oikeuksia tulee kunnioittaa. (Bardy 2009, 41–42.) Lastensuojelun tulee tukea vanhempia, huoltajia ja muita lapsen kasvatuksesta ja hoidosta vastaavia henkilöitä tehtävässään. Lapsen ja perheen ongelmia pyritään ehkäisemään sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. (Lastensuojelulaki 2007/417, § 4.)

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun muotoja ovat lastensuojelutarpeen selvittäminen, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto ja jälkihuolto. Lapsen tullessa lastensuojelun piiriin, pyritään valitsemaan lievin riittävä toimenpide, jolla hänen tilanteensa on korjattavissa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että lasta ei oteta huostaan, jos häntä voidaan auttaa avohuollon tukitoimilla. (Taskinen 2010, 22.) Lastensuojelu on suurilta osin käytännöllistä työtä konkreettisen avun ja tuen järjestämiseksi inhimillistä arvostusta osoittavalla tavalla. Näin ollen lastensuojelu on myös tunteiden kanssa työskentelyä, luottamuksen hankkimista ja työskentelyä erilaisissa suhdeverkostoissa. (Bardy 2009, 41–42.)

2.1 Huostaanotto, sijoitus ja sijaishuolto

Huostaanotto on yleensä vasta viimeinen toimenpide, jos avohuollon keinot eivät ole turvanneet lapsen tilannetta. Joskus on kuitenkin kiireellistä sijoitusta vaativia tilanteita, jotka eivät raukea niin, että lapsen paluu huoltajille olisi mahdollinen, vaan päädytään huostaanottoon. Tällöin avohuollon tukitoimien kokeileminen ei ole ollut mahdollista tilanteen kriittisyyden vuoksi. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä nopeammin on toimittava; vauvan elämässä jo yksi viikkokin voi olla ratkaiseva. (Taskinen 2010, 84–85.)

Lapsi on otettava huostaan ja hänelle on järjestettävä sijaishuolto, jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vaarantaa vakavasti lapsen terveyttä ja kehitystä tai jos lapsi itse käytöksellään vaarantaa vakavasti terveyttään tai

kehitystään. Huostaanottoon voidaan kuitenkin ryhtyä vain jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapselle sopivia, mahdollisia tai riittäviä ja sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. (Taskinen 2010, 89.) Huostaanotto on lopetettava, kun siihen ei ole enään perusteita, mikä edellyttää sitä, että kasvuolosuhteet ovat parantuneet olennaisesti ja säilyneet hyvinä riittävän pitkään. Vaikka huostaanoton edellytykset lakkaisivat, ei huostassapitoa saa lopettaa, jos se on selvästi vastoin lapsen etua. Huostaanotto lakkaa viimeistään, kun lapsi täyttää 18 vuotta. (Taskinen 2010, 106–108.)

Kiireellinen sijoitus on toimenpide, jolla turvataan välittömässä vaarassa oleva lapsi. Perusteena kiireelliselle sijoitukselle on äkillinen puute lapsen huolenpidossa tai selkeästi uhkaava vaara, kuten akuutti väkivaltatilanne perheessä tai vanhempien kykenemättömyys hoitaa lasta esimerkiksi humalatilan vuoksi. Lapsen oma käytöskin saattaa antaa perusteet kiireelliseen sijoitukseen; jos lapsi on käyttänyt päihteitä, syylistynyt rikoksiin tai käyttäytynyt aggressiivisesti tai itsetuhoisesti, voi hän tarvita välitöntä kiireellistä hoitoa tai sijoitusta. Kiireelliselle sijoitukselle on tarvetta myös, jos lastan on pahoinpidelty ja asian selvittäminen vaati välittömästi tutkimuksia tai hoidon järjestämistä tai jos on syytä epäillä, että lapsi aiotaan piilottaa tai viedä luvatta maasta. Kiireellinen sijoitus lakkaa heti, kun sijoitustarve on ohitse tai viimeistään 30 päivän päästä sijoituksen alkamisesta. (Taskinen 2010, 76–77.)

Lapsi voidaan sijoittaa yksin tai yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan muun henkilön kanssa tuen tarvetta arvioivaan tai kuntouttavaan perhehoitoon tai laitoshuoltoon avohuollon tukitoimena. Lapsi voidaan sijoittaa yksin myös jos se on tarpeen lapsen huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan henkilön vakavan sairauden tai muun tähän verrannollisen syyn vuoksi. Sijoitus avohuollon tukitoimena perustuu aina vapaaehtoisuuteen, joten kaikki huoltajan oikeudet säilyvät sijoituksen aikana vanhemmilla. Sijoituksesta päätettäessä määrätään sijoituksen arvioitu kesto ja tavoitteet. Avohuollon sijoituksen päätyttyä lapsi palaa huoltajansa luokse. (Taskinen 2010, 72–73.)

Sijaishuolto tarkoittaa huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilölliset tarpeet ja toiveet

huomioiden (Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit 2004, 13). Sijaishuolto ja sijoittaminen on tärkeä erottaa toisistaan, sillä lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös avohuollon tukitoimena tai jälkihuoltona, mutta sijaishuoltoon voidaan sijoittaa vain huostaan otettu lapsi. Lasta ei voida sijoittaa avohuollon tukitoimena mikäli huostaanoton edellytykset täyttyvät (Taskinen 2010, 73). Sijaishuolto voidaan järjestää laitoshoidtona tai perhehoitona (Lastensuojelun käsikirja).

Sijaishuollon aikana lapsella on oikeus hänen tarpeitaan vastaavaan sijaishuoltopaikkaan, laadukkaaseen sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun. Lisäksi lapsella on oikeus tavata hänelle läheisiä ihmisiä turvallisuuden rajoissa sekä hänen asioistaan vastaavaa sosiaalityöntekijää. Hänellä on myös oikeus saada tietoa omasta tilanteestaan. Sijaishuollon aikana lapsen oikeuksien toteutumisesta vastaavat hänen sijoittajakuntansa sosiaaliviranomaiset, sijaishuoltopaikan työntekijät ja lapsen vanhemmat. Kaikki kolme osapuolta ovat velvollisia toimimaan yhteistyössä toteuttaessaan lapsen oikeuksia. (Saastamoinen 2008, 21.)

Lapsen sijaishuoltopaikka tulee valita huolella, ja näin ehkäistä lapsen sijoitusten katkeamista ja sijoituspaikkojen vaihtumista. Lapsi tulisi pyrkiä sijoittamaan heti alkuun hänelle parhaiten sopivaan paikkaan niin, että hänen yksilölliset tarpeensa huomioidaan. Toistuvat sijoitukset eri paikkoihin eivät ole lapsen edun mukaisia, vaan voivat vahingoittaa lapsen kehitystä luoden turvattomuutta ja juurettomuutta. Turvalliset ja pysyvät ihmissuhteet ovat lapselle tärkeitä; pitkään samana pysyvä sijoituspaikka luo lapsen elämään jatkuvuutta ja pysyvyyttä sekä auttaa osaltaan sijaishuollon onnistumisessa. (Saastamoinen 2008, 22.)

Sijaishuollossa lapselle on järjestettävä tasapainoinen ja turvallinen kasvuympäristö ja –olosuhteet sekä taattava hänen fyysinen ja psyykkinen turvallisuutensa. Lasta tulee kohdella niin, että hän voi tuntea itsensä hyväksytyksi ja hänen tulee saada osakseen turvaa, hellyyttä, huolenpitoa sekä ymmärrystä. On tärkeää, että lapsi tulee kuulluksi ja ymmärretyksi. Aikuisen läsnäolo on lapselle tärkeää. Lasta tulee myös auttaa luomaan myönteisiä ja läheisiä ihmissuhteita. Lapsella on myös oikeus siihen, että hänen yksityisyyttään kunnioitetaan. Lisäksi on tärkeää, että lapsi opetetaan noudattamaan rajoja, sääntöjä ja sopimuksia siten, että hän oppii kantamaan vastuuta itsestään ja rajoittamaan omaa toimintaansa. Sijaishuollossa tehdään yhteistyötä

lapsen vanhempien ja muiden lapselle läheisten ihmisten kanssa; toimiva yhteistyö onkin usein hyvä lähtökohta sijoituksen onnistumiselle. (Saastamoinen 2008, 22–23; National Association of Social Workers 2005, 27–28.) Sijoittava kunta on vastuussa siitä, että lapsi sijoitetaan hänen tarpeitaan parhaiten vastaavaan sijaishuoltopaikkaan, jonka tulee olla sellainen, missä voidaan järjestää lapsen tarpeenmukainen hoito ja huolenpito (Saastamoinen 2008, 27).

2.2 Laitoshuolto

Avohuollon tukitoimena sijoitetun, kiireellisesti sijoitetun tai huostaan otetun lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona yksityiskodissa tai ammatillisessa perhekodissa sekä koulukodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa. Erilaisia lastensuojelulaitoksia ovat lastenkodit, nuorisokodit ja vastaanottokodit sekä jo edellä mainitut koulukodit. (Taskinen 2010, 124–128; U.S. Department of Health & Human Services.)

Laitoshuoltoon sijoitetaan vaikeahoitoisia lapsia ja nuoria, jotka vaativat henkilöstöltä erityisosaamista. Laitoksissa voidaan tarvittaessa käyttää lastensuojelulaissa säädettyjä rajoitustoimenpiteitä huostaanotettuihin lapsiin kohdistuen. Rajoitustoimenpiteet edellyttävät, että laitoksessa on asianmukaisesti koulutettua henkilökuntaa. Laitoksessa tulee olla tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon omaava johtaja, jolla on alan tuntemusta ja riittävä johtamistaito. Johtaja vastaa laitoksen hoito- ja kasvatustehtävistä. Henkilökuntaa tulee olla riittävästi suhteessa lasten ja nuorten tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen. Henkilöstön tulee koostua sosiaalihuollon ammattilaisista ja muista toimijoista. Kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon lasten ja nuorten erityistarpeet ja laitoksen toiminnan luonne. Yhdessä lastensuojelulaitoksen yksikössä voidaan hoitaa enintään seitsemää lasta tai nuorta. Samassa lastensuojelulaitoksessa voi kuitenkin olla useampia yksiköitä ja näin ollen samassa rakennuksessa voi olla sijoitettuna enintään 24 lasta tai nuorta. (Taskinen 2010, 129.)

2.3 Lasten vastaanottokoti Taimela

Vastaanottokoti on lyhytaikaista ja kiireellistä sijaishuoltoa tarjoava lastensuojelulaitos. Vastaanottokodissa arvioidaan lapsen tilannetta, tuen tarvetta ja sitä, mikä voisi olla hänelle sopiva sijaishuoltomuoto. Lasta hoidetaan vastaanottokodissa siihen asti, kunnes saadaan järjestettyä pysyvämpi sijoituspaikka. Tavoitteena on löytää tilanteeseen lapsen edun mukainen ratkaisu yhdessä lapsen, lapsen vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tarvittaessa valmistellaan lapsen pidempiaikaista sijoitusta hänen tarpeitaan vastaavaan sijoituspaikkaan. Vastaanottotoiminnassa painottuu kriisi- ja arviointityö. (Saastamoinen 2008, 86–67.)

Taimela on Kotkan kaupungin lastensuojeluyksikkö, joka tarjoaa lyhytaikaista ympärivuorokautista hoitoa ja kasvatusta kodinomaisessa ympäristössä 0–13-vuotiaille lapsille. Lapset tulevat Taimelaan tuki- ja arviointijaksolle joko avohuollon tukitoimenpiteenä, kiireellisenä sijoituksena tai huostaan otettuina ja siirtyvät arviointijakson ja päätösten teon jälkeen Taimelasta joko biologisten vanhempiensa luokse kotiin, sijaisperheeseen, perhekotiin tai toiseen laitokseen. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

Taimelan tehtävänä on tukea lapsen tai nuoren kasvua ja kehitystä yhdessä lapselle läheisten ihmisten sekä tarvittavan lähiverkoston kanssa turvallisessa ympäristössä sekä antaa lapsella tai nuorelle valmiuksia itsenäiseen aikuisuuteen. Tavoitteena on luoda kodinomainen ja turvallinen kasvu ympäristö Taimelaan sijoitetuille lapsille. Taimelassa lapset saavat tarvitsemansa hoidon ja kasvatuksen. Toiminnalla pyritään siihen, että lapsi voitaisiin joko kotiuttaa takaisin biologiseen perheeseensä tai sijoittaa sijaisperheeseen tai perhekotiin. Jokaiselle lapselle tehtävään asiakassuunnitelmaan sekä hoitosuunnitelmaan kirjataan heitä henkilökohtaisesti koskevat hoitoon ja kasvatukseen liittyvät yksilölliset tavoitteensa. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

Lastensiivessä tarjotaan lyhytaikaista tuki- ja arviointijaksoa alle 13-vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen, johon kuuluu hoivaa, kasvatusta ja ohjausta. Perhesiivessä tarjotaan suunnitelmallista perhearviointia sekä ensikotiasumista, johon kuuluu valmisteluvaihe, arvio-/ensikotiasuminen ja tuettu kotiutuminen. Työskentely tapahtuu yhdessä perheen kanssa ohjaten, haastatellen, tarkkaillen ja erilaisten menetelmien,

kuten vanhemmuuden roolikartan, verkostokartan ja erilaisten Pesäpuu Ry:n menetelmien kanssa toimien. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

Lapselle nimetään vastuuhuoltaja, joka huolehtii pääsääntöisesti lapsen asioista yhdessä perheen kanssa. Lapselle tehdään oma asiakassuunnitelma yhdessä vanhempien, vastuuhuoltajan ja sosiaalityöntekijän kanssa sekä laaditaan hoitosuunnitelma. Taimelassa noudatetaan säännöllistä päivärytmiä ja eletään lasten kanssa tavallista, normaalia arkea. Työntekijät ovat lasten elämässä turvallisina ja vastuullisina aikuisina korvaamassa lasten vanhempien roolia heidän elämässään. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

2.3.1 Ohjaajan työnkuva Taimelassa

Taimelan ohjaajien työtehtävät voidaan jakaa kolmeen eri kokonaisuuteen: hoito- ja kasvatustehtäviin, yhteisötehtäviin sekä muihin työyhteisöön liittyviin tehtäviin. Näiden tehtäväluokkien lisäksi työhön kuuluvat myös kodinhoidolliset tehtävät, kuten ruoanlaitto, pyykinpesu ja siivous sekä kaupassa käynti. Jaottelu auttaa työnkuvan kokonaisuuden hahmottamisessa. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

Hoito- ja kasvatustehtävät pitävät sisällään lapsen perushoidon tämän ikätason ja kehitysvaiheen mukaisella tasolla. Perushoitoon kuuluvat ravitsemus, vaatetus, puhtaus, lepo, liikunta ja terveydenhoito. Myös lapsen fyysisten, psyykkisten, sosiaalisten, emotionaalisten, eettisten ja esteettisten tarpeiden huomioiminen ja ymmärtäminen sisältyvät tähän kokonaisuuteen. Lisäksi tuetaan ja ohjataan lapsen yksilöllistä ja yhteisöllistä kehitystä, omatoimisuutta, itsenäisyyttä, vastuunottoa, sosiaalistumista ja luovuutta. Lapsen minäkuvan ja maailmankuvan kehittymistä, samoin kuin itsetuntemuksen ja itsetunnonkin, tuetaan ja ohjataan käymällä läpi yhdessä lapsen kanssa tämän elämänhistoriaa niin, että lapsi saavuttaisi ymmärryksen omasta elämästään ja menneisyydestään. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

Yhteisötehtävillä tarkoitetaan ohjaajan yhteydenpitoa ja yhteistyötä lapsen asioiden hoitoon ja elämään kuuluviin tahoihin. Ohjaajan tulee olla lapsen edun mukaisessa yhteistyössä lapsen laitossijoitusta valmistelleen sosiaalityöntekijän, muiden

lastensuojeluviranomaisten, lapsen omaisten, koulun ja muiden tarpeellisten yhteistyötahojen kanssa. Tämän lisäksi yhteisötehtäviin sisällytetään ohjaajan osallistuminen laitoksesta pois sijoitetun lapsen tai nuoren jälkihuoltoon. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

Työyhteisöön liittyvät tehtävät pitävät sisällään työn luonteeseen kuuluvan kolmivuorotyön, ohjaajien pyrkimyksen luoda turvallisia, kuntouttavia ja monipuolisia ihmissuhteita laitoksen asukkaisiin sekä luoda laitoksesta kasvuympäristönä mahdollisimman kodinomainen. Lisäksi ohjaajan tulee edistää yhteistyötä työyhteisössä muun muassa suunnittelemalla ja sopimalla yhteisissä neuvotteluissa laitoksen tavoitteet ja toimintatavat, osallistumalla työnohjaukseen, konsultaatioon, henkilökuntapalaveriinhin ja koulutuksiin sekä uuden työntekijän perehdyttämiseen. (Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.)

2.3.2 Taimelalle aiemmin tehdyt opinnäytetyöt

On olemassa kolme Lasten vastaanottokoti Taimelalle eli aiemmalle Lastenkoti Taimelalle tehtyä opinnäytetyötä:

Eva Holmbergin vuonna 2007 Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa tekemä opinnäytetyö Lastenkoti Taimelan toiminnan kehittäminen. Kyseessä oli työyhteisölle kohdistettu kirjallinen kyselytutkimus siitä, minkä he kokevat toimivan hyvin ja minkä huonosti Lastenkoti Taimelassa. Tarkoituksena oli kehittää lastenkodin toimintaa työyhteisön näkökulmasta. Viitekehyksenä tutkimuksessa on kehittävä työntutkimus. Kyselyn vastauksista ilmenneitä kehitystarpeita on peilattu sijaishuollon laadun kriteereihin. Tuloksena on muutosehdotuksia ja selkeät raamit työn kehittämiseksi Lastenkoti Taimelassa.

Tuula Häärän vuonna 2006 Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa tekemä opinnäytetyö Vilkkaut oravat, Lastenkoti Taimelan toiminnallinen ryhmä. Kyseessä oli laadullinen tutkimus, jonka tavoitteena oli selvittää ryhmätoiminnan kelpoisuutta työmenetelmäksi lastenkodissa. Ryhmätoiminnassa pyritään muun muassa lasten tunneälyn ja erityisesti tunteiden nimeämistaidon kehittymiseen. Tutkimusaineisto koostui kuudesta videoidusta ja havainnoidusta ryhmätapaamisesta kolmen

lastenkotiin sijoitetun lapsen kanssa. Tutkimus osoittaa toiminnallisten menetelmien käyttökelpoisuuden laitokseen sijoitettujen lasten kanssa työskenneltäessä.

Terhi Salonahon vuonna 2007 Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa tekemä opinnäytetyö Omahoitajuus Lastenkoti Taimelassa. Kyseessä oli kaksivaiheinen kyselylomakkeilla tehty tutkimus, jonka tavoitteena oli omahoitajakäsityksen selkiyttäminen ja omahoitajuuden kehittämistarpeiden kartoittaminen Lastenkoti Taimelassa. Ensimmäisessä kyselyssä kartoitettiin sitä, miten omahoitajuus yleisesti käsitetään, toisen kierroksen painottuessa kehittämistarpeisiin. Haasteita löytyi arvioivan työn, suunnitelmallisuuden, menetelmällisyyden ja omahoitajaparin välisen tehtävänjaon kehittämisessä.

3 MENETELMÄT LASTENSUOJELUTYÖSSÄ

Käsitys ammatillisista menetelmistä sosiaalialalla on hajanainen ja pirstoutunut. Niin kutsutut ”menetelmät” ilmenevätkin usein palveluina, välineinä ja työskentelyn tapoina eivätkä niinkään erikseen määriteltynä ja toistettavina menetelminä. Työntekijät voivatkin kokea menetelmät lisätyönä varsinaiseen perustyöhön nähden eikä niinkään osana arjen asiakastyötä. Viimeaikoina on kuitenkin alettua vaatia työntekijöiltä ja työyhteisöiltä tehokkaiksi osoittautuneiden työmenetelmien käyttämistä. (Timonen-Kallio 2009, 8.)

Työmenetelmää voidaan kuvailla niin, että se on vakiintunut työtapo, joka on siirrettävissä toisille työntekijöille työyhteisön sisällä tai vaikka työyhteisöstä toiseen. Työmenetelmän määritelmään voidaan liittää myös kontekstisidonnaisuus, mikä tarkoittaa sitä, että menetelmää ei voida mekaanisesti siirtää toiselle, vaan sen käyttö edellyttää ammatillista osaamista ja tilanteiden erityispiirteiden huomioimista. (Timonen-Kallio 2009, 10.)

Menetelmä on väline, jonka avulla pyritään pääsemään tiettyyn tavoitteeseen, kuten lasten ja perheiden arviointiin. Käytettävän menetelmän tehtävänä on selkeyttää tilannetta ja toimia keskustelun apuvälineenä tai jopa vauhdittajana muutokseen asiakkaan tilanteessa. Menetelmät auttavat hahmottamaan tilannetta, selittämään asioita, ymmärtämään, jäsentämään ja raportoimaan. Lisäksi ne toimivat muistilistoina

ja apuna vaikeiden asioiden esille ottamisessa (Kaikko & Friis 2009, 86). Jotkin menetelmät ovat ulkomailta tuotuja ja toiset taas kotimaisia. Kukin menetelmä on aikansa ja kulttuurinsa tuote, jota tulee soveltaa tietoisesti, eettisesti ja suunnitelmallisesti. (Kaikko & Friis 2009, 80.) Lastensuojelutyössä käytettävien menetelmien ja työskentelytapojen tulee olla tarkoituksenmukaisia, niiden on vastattava lasten ja nuorten tarpeisiin sekä noudatettava lastensuojelun eettisiä periaatteita (Valvira 2012, 15).

Työntekijän ja asiakkaan keskinäisen työskentelyn lähtökohta ovat yhteistyösuhde ja avoin vuorovaikutus. Vuorovaikutus on vuorotellen tapahtuvaa vaikuttamista, johon sosiaalinen elämä perustuu. Menetelmät ja niiden taustalla olevat teoriat ohjaavat työntekijöiden tapoja olla vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa. (Kaikko & Friis 2009, 76–77.) Yleensä menetelmä sisältää erilaisia rooleja ja tehtäviä työntekijälle sekä antaa malleja kommunikointiin ja vuorovaikutussuhteen luomiseen työntekijän ja asiakkaan välille (Timonen-Kallio 2009, 10).

Työmenetelmän tehokkuus tai toimivuus ei riipu pelkästään menetelmästä itsestään vaan myös työmenetelmän käyttäjän ominaisuuksista, kuten siitä, miten hän suhtautuu asiakkaaseen (Raunio 2004, 120). Työntekijät käyttävät henkilökohtaisten ominaisuuksiensa ja koulutustaustansa mukaan samoja menetelmiä eri tavoin. Työmenetelmät tarvitsevatkin ammattitaitoista menetelmän käyttäjää toimiakseen tavoitellulla tavalla. (Timonen-Kallio 2009, 10–11.)

Hyvä perehtyminen käytettävään työmenetelmään vähentää virhetulkintojen riskiä ja auttaa huomaamaan menetelmän käyttämiseen liittyvät rajoitteet. Vuorovaikutus on ydin, jonka varassa menetelmiä työskentelyn apuna käytetään. Jos menetelmästä tulee itsetarkoitus, asiakas yksilönä häviää. Samoin käy, jos lomakkeen täytöstä tulee työntekijälle suoritus, eikä keino asiakkaan tilanteen parempaan ymmärtämiseen. Työvälinettä eli menetelmää valittaessa on hyvä lähteä liikkeelle työn tavoitteista ja siitä, miksi juuri tämä menetelmä olisi hyvä tähän tilanteeseen ja miten se auttaisi työntekijää ja asiakasta eteenpäin. On hyvä huomioida myös menetelmän taustateoria ja sen vahvuudet ja heikkoudet: Mitä juuri kyseinen menetelmä tuo erityisen hyvin esiin ja mitä seikkoja se ei huomioi? (Kaikko & Friis 2009, 80.) Toisin sanoin jokaisella menetelmällä on vahvuutensa samoin kuin sokeat pisteensä (Kaikko & Friis 2009, 84.)

Metodisuudella on tärkeä rooli menetelmätyöskentelyssä. Metodisuus pohjautuu ajatukseen reflektiivisestä ammatillisuudesta. Se on päämäärätietoista, asiakkaan tarpeet ja tavoitteet lähtökohdaksi ottavaa työskentelyä. Tärkeää ei ole niinkään tietyn työmenetelmän teknisesti tarkka suorittaminen vaan jatkuva arviointi siitä, tukeeko toiminta sille asetettua päämäärää. Päämäärääkin tulee olla valmis arvioimaan. Työyksikön arkisten työskentelytapojen tulisi olla sellaisia, että ne tukisivat edellä mainittua metodisesti vahvaa työskentelyä. (Timonen-Kallio 2009, 9).

4 MENETELMÄOPAS TYÖVÄLINEENÄ

Opinnäytetyöni tehtävänä oli rakentaa työyhteisölähtöisesti Lasten vastaanottokoti Taimelalle menetelmäopas lasten ja perheiden arviointiin. Kyseessä on siis toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tavoitteena on luoda konkreettinen tuotos, joka tässä tapauksessa on menetelmäopas (ks. Vilkkä & Airaksinen, 2003, 3). Menetelmäopas on kansio, johon on koottuna kaikki Taimelassa käytössä olevat menetelmät sekä uudet työstämisprosessin kautta mukaan valikoituneet opasta täydentävät menetelmät. Menetelmäopas on koostettu monista eri lähteistä: kyselylomakkeilla ja haastatteluilla saaduista tiedoista, olemassa olleista lomakkeista, päivitetystä ja uudelleen tehdyistä lomakkeista sekä täysin menetelmäopasta varten tuotetuista materiaaleista. Näin samoissa kansissa on kaikki työn kannalta oleellinen tieto kustakin menetelmästä selkeästi jäsennellyssä muodossa, sekä menetelmän käyttöön tarvittavat lomakkeet ja tiedot muista tarvittavista välineistä kuten esimerkiksi nallekorteista, joita ei ollut tarkoituksenmukaista kopioida ja liittää kansion sisällöksi.

Näkökulmani oli vahvasti työyhteisölähtöinen, sillä hankin kyselylomakkeilla ja haastatteluilla työyhteisöltä tietoa siitä, mitä menetelmiä heillä on käytössään ja mitkä niistä he kokevat erityisen hyödyllisiksi työssään. Selvitin myös, mitä uusia menetelmiä he haluaisivat mahdollisesti ottaa käyttöönsä tai mihin arjessa vastaan tuleviin tilanteisiin he kaipaaisivat työvälineekseen uutta menetelmää. Näin menetelmäoppaan keskeinen sisältö ja ideat uusista menetelmistä olivat lähtöisin työyhteisöstä ja heidän tarpeistaan.

Asiakaslähtöisyys on huomioitu siinä, että lopulta menetelmäoppaan kautta käyttöön tulevat työmenetelmät menevät vastaanottokodin asiakkaiden hyödyksi. Menetelmiä käytetään apuna asiakkaiden tilanteiden arvioimisessa ja niiden kautta kerätään tietoa asiakkaiden tuen tarpeesta. Menetelmät ovat apuna asiakkaiden ongelmia ratkottaessa. Niiden avulla on mahdollista saada lisää selvyyttä tilanteesta, tuen tarpeesta, ja joskus ne voivat olla vaikkapa konkreettisenä apuna asiakkaan arjessa kuten päivä- ja viikko-ohjelmat.

Ensimmäisessä vaiheessa tein menetelmäkyselyn Taimelan työntekijöille kyselylomakkeiden avulla (ks. liite 3.). Kyselyn avulla kartoitin sen, mitä menetelmiä he työssään käyttävät ja ovatko he saaneet koulutusta joidenkin menetelmien käyttöön, sillä on olemassa menetelmiä, kuten Theraplay ja VIG-VHC, joita ei voida käyttää ilman koulutusta. Lomakkeella selvitin myös, kokevatko he tarvitsevansa jotain uutta menetelmää työskentelynsä tueksi. Tämän lisäksi kysyin heiltä samaa lomaketta käyttäen lupaa mahdolliseen syventävään haastatteluun.

Kyselyn vastauksista ilmeni se, ketä minun kannattaa haastatella mitäkin menetelmää koskien. Toisessa vaiheessa tarkensin työntekijöitä haastattelemalla menetelmäkyselyn avulla saamiani tietoja. Osa työntekijöistä oli saanut koulutusta joidenkin kuten VIG-VHC – menetelmän käyttöön, joten haastattelin heitä kyseisistä menetelmistä.

Jäsentelin menetelmäkyselyllä ja haastatteluilla keräämäni tiedon selkeään ja tiiviiseen muotoon sisällönanalyysiä käyttäen (ks. Silius 2005, 3). Yhdistin ensin kaikki menetelmäkyselyn vastaukset yhteen niin, että yhden kysymyksen alla oli aina jokainen siihen saatu vastaus. Tämän jälkeen jaoin vastaukset kolmeen eri osioon: käytössä oleviin menetelmiin, käytyihin koulutuksiin ja asioihin, joista halutaan lisää tietoa. Näin sain keräämäni tiedon paremmin hallittavaan muotoon. Hankin lisäksi kirjallisista lähteistä ja internetistä täydentävää ja tarkentavaa tietoa menetelmäopasta varten. Lopuksi tein kirjoitus-, ajatus- ja kasaamistyötä saattaen näin menetelmäoppaan valmiiseen muotoonsa.

4.1 Menetelmäkysely toteutus ja tulokset

Jaoin ennalta laatimani kyselylomakkeet (ks. liite 3.) Taimelan ohjaajille työn kehittämistä koskeneessa tilaisuudessa, jossa suurin osa heistä oli paikalla. Näin minulla oli tilaisuus myös kertoa heille siitä, minkälaista opinnäytetyötä tulen tekemään. Sain myös samalla mahdollisuuden selittää suullisesti sen, mihin kyselyllä pyrin. Annoin heille noin kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn ja palauttaa täytetyt kyselylomakkeet Taimelan toimistossa olleeseen palautuskuoreen. Kysely tavoitti lähes kaikki Taimelassa työskentelevät ohjaajat. Lasten vastaanottokodissa on yhteensä 12 vakituista työntekijää, joista kolmea en tavoittanut sairaslomien ja muiden syiden takia. 8 vakituisen työntekijän lisäksi myös kolme sijaista vastasi kyselyyn. Kaiken kaikkiaan sain siis kyselyyn 11 vastausta, joista oli tehtävissä seuraavanlaisia havaintoja.

Ratkaisukeskeinen perhetyö löytyi käytössä olevana menetelmänä lähes kaikkien vastauksista, samoin kuin monet Pesäpuu ry:n menetelmätkin (ks. Möller 2004, 31). Monet olivat maininneet vastauksissaan havainnoinnin, dokumentoinnin, raportoinnin ja kirjaamisen menetelminä. VIG-kuvaus - menetelmä oli käytössä yhdellä vastaajista samoin kun Theraplay ja tejpung. Kaksi vastaajista oli maininnut käyttävänsä Intialaista päähierontaa menetelmänä työssään. Omahoitajuus mainittiin vastauksissa pariin otteeseen. Lisäksi vastauksissa korostui yhteisen tekemisen ja arjen elämisen tärkeys. Ohjaajat pitivät tärkeänä lapsen ja perheen kohtaamista arjessa sekä läsnäoloa ja kuuntelemista. Koettiin, että vaikeistakin asioista voi keskustella paremmin yhteisen tekemisen ja arjen elämisen keskellä. Päivärytmi, sen luominen ja noudattaminen koettiin tärkeäksi, samoin rajojen asettaminen ja niistä kiinnipitäminen. Oleellisina menetelminä toimivat myös päivä- ja viikko-ohjelmat, verkostokartat sekä vanhemmuuden roolikartta (ks. Ylitalo 2011, 9-26). Edellisistä kaikkein tärkeimpinä pidettiin arkeen ja siinä läsnäolemiseen liittyviä menetelmiä. Arjen rytmitys luo ennakoitavuutta ja turvallisuutta lapsen elämään. Sama rytmi pyritään siirtämään Taimelasta myös asiakkaiden koteihin.

Koulutuksia koskevien vastauksien perusteella huomasi selkeästi sen, että koulutukset olivat kasaantuneet eniten muutamille samoille ohjaajille. Heidän vastauksistaan oli nähtävissä kiinnostus kehittää itseään ja työskentelyään. Lisäksi oli koulutuksia, jotka melkein kaikki olivat käyneet. Lähes jokainen kyselyyn vastanneista ohjaajista oli

käynyt joissain Pesäpuu ry:n järjestämässä menetelmäkoulutuksissa. Myös ratkaisukeskeisestä perhetyöstä lähes kaikki olivat saaneet jonkin verran koulutusta. Kahdella vastanneista oli tejpung-koulutus ja koulutus intialaiseen päähierontaan. Yksi ohjaajista oli käynyt Theraplay-koulutuksen ja yksi VIG-koulutuksen. Vain yksi ohjaaja kertoi, ettei ole käynyt erillisissä menetelmiä koskevissa koulutuksissa. Yksi jätti kokonaan vastaamatta koulutuksia koskeneeseen kysymykseen.

Neljä vastanneista oli kiinnostuneita saamaan lisää tietoa ja koulutusta kaikista mahdollisista heidän työtään koskevista menetelmistä. Yksi vastanneista haluaisi saada koulutusta Theraplay-menetelmään ja toinen haluaisi parantaa vuorovaikutustaitojaan. Lisäksi vanhemmuuden roolikartan käyttöön kaivattaisiin lisää koulutusta samoin kuin havainnointiin, dokumentointiin ja arviointiin.

Uusia työvälineitä kaivattiin päihteiden- ja erityisesti huumeiden käyttäjien kanssa työskentelyyn. Erityisenä haasteena työssä koettiin päihteitä käyttävät vanhemmat ja heidän kanssaan työskentely. Miten heidän kuntoaan voidaan arvioida ja miten puuttua asiakkaan ”huonoon” ja päihtyneeseen kuntoon? Missä kulkee ”huonon” kunnan raja? Milloin tulee puuttua? Miten suhtautua korvaushoidossa oleviin? Haasteena oli myös työskentely yhteistyöhaluttoman asiakkaan kanssa. Lisäksi mielenterveysongelmista kaivattiin lisää tietoa. Yksi vastanneista mainitsi tarpeesta saada lisää työvälineitä havainnointiin ja arviointiin. Kaksi vastanneista kaipasi uusia menetelmiä Perhesiivessä työskentelyyn.

4.2 Haastattelujen toteutus ja tulokset

Valikoin ohjaajia syventäviin haastatteluihin sen perusteella, mistä menetelmistä kukakin on menetelmäkyselyyn vastatessaan eniten kertonut ja mitä koulutuksia he ovat menetelmiä koskien käyneet. Aioin haastatella yhtä ohjaajaa Pesäpuu ry:n menetelmistä, kahta ratkaisukeskeisestä perhetyöstä, yhtä VIG-kuvauksesta ja intialaisesta päähieronnasta, yhtä MLL:n menetelmistä, yhtä tejpungistä ja omahoitajuudesta sekä yhtä ohjaajaa arjessa läsnäolemisen ja yhteisen tekemisen merkityksestä menetelmänä. Päädyin kuitenkin siihen, ettei ole aikataulun ja suuren työmäärän vuoksi järkevää haastatella kuutta työntekijää. Lisäksi tulin siihen

tulokseen, etten välttämättä tarvitse haastattelemalla kerättyä tietoa kaikista edellä mainitsemistani menetelmistä, vaan voin etsiä tietoa myös muista lähteistä.

Päätin haastatella vain kahta työntekijää: toista VIG-kuvauksesta sekä ratkaisukeskeisestä perhetyöstä ja toista Pesäpuu ry:n menetelmistä ja omahoitajuudesta. Kutsuttakoon heitä kirjaimilla A ja B. A oli ainut ohjaajista, joka oli käynyt VIG-koulutuksen, ja sen lisäksi hän hallitsi ratkaisukeskeisen perhetyön ja pystyi kertomaan siitä samalla haastattelukerralla. B:llä sen sijaan oli tietoa ja osaamista omahoitajuutta koskien, joten hän oli luonteva valinta valottamaan sitä aihetta. Samalla hän osasi kertoa myös Pesäpuu Ry:n menetelmistä, koska oli saanut koulutusta niihin.

Haastattelin heitä samana päivänä peräkkäin. Kerroin heille jo aiemmin puhelimitse, mistä menetelmistä aion heitä haastatella, jotta heillä oli mahdollisuus valmistautua. Haastattelu oli puolistrukturoitu teemahaastattelu joka toteutettiin kahtena erillisenä yksilöhaastatteluna (ks. Hannila & Kyngäs 2008, 3; Vuorela 2005, 39–40). Haastattelujen teemat olivat ennalta valitsemani menetelmät, joista halusin saada lisää tietoa: Pesäpuu Ry:n menetelmät, VIG-VHC, ratkaisukeskeinen perhetyö sekä omahoitajuus. Näin kummassakin haastattelussa oli kaksi teemaa. Kysyttyäni luvan haastateltavilta nauhoitin haastattelut. Litteroin nauhoitetut haastattelut, minkä jälkeen kävin tekstimuodossa olleet haastattelut useaan kertaan läpi tiivistäen ja tärkeimmät kohdat erilaisilla väreillä korostaen.

Ensimmäisestä haastattelusta ilmeni, mitä Pesäpuu ry:n koulutuksia Taimelan henkilökunta oli käynyt ja mihin menetelmiin talosta löytyi materiaalit. Sain myös selkeän kuvan siitä, missä määrin menetelmät olivat käytössä Taimelassa tällä hetkellä ja mitkä Pesäpuu ry:n menetelmistä oli tärkeä tuoda menetelmäoppaassa esiin. Näitä ovat erilaisia tunteita ja persoonallisuuden piirteitä kuvaavat Nallekortit, voimavarojen löytymiseen ja vahvistamiseen tähtäävät Elämän tärkeät asiat – kortit, tunteiden nimeämistä ja ilmaisua varten Kissan päivät – peli, lapsen yksilöllistä kasvua tukemaan Vahvuuskortit, Valovoimapeli vuorovaikutustaitoja ja tunneilmaisuja rakentamaan ja voimavaraistamaan lasta sekä vähemmällä käytöllä olevat itsetutkiskeluun tähtäävät Näkymiä verannalta – kortit. Johtopäätös haastatteluista oli, että tietoa ja materiaalia Pesäpuu ry:n menetelmistä kyllä on, ne pitäisi vain saada aktiivisempaan käyttöön.

Omahoitajuudesta käytetään Taimelassa nykyään nimeä vastuuhoidajuus. Nykyään kuulee monesti käytettävän termiä omaohjaaja, jolloin korostuu työn ohjauksellinen puoli hoidollisuuden sijaan. Virallinen nimike lastenkodin ja tässä tapauksessa vastaanottokodin työntekijälle onkin lastenkodin ohjaaja. Pienten lasten vastaanottokodissa työ on kuitenkin hoidollisempaa kuin ohjaavaa toisin kuin vaikka työ nuorisokodissa ja siksi hoitajuus on oikeampi termi. Vastuuhoidajuus on nimityksenä muutenkin hyvin kuvaava, sillä vastuuhoidajalla on vastuu lapsen asioiden kokonaisuuden hallinnasta, lapsen edun esilletuomisesta, yhteydenpidosta lapsen verkostoihin sekä työskentelyn tavoitteellisuudesta. Vastuuhoidaja osallistuu lapsen asioita käsitteleviin kokouksiin ja palavereihin, kuten asiakassuunnitelmanneuvotteluihin. Vastuuhoidajat työskentelevät pareittain.

Toisesta haastattelusta sain käsityksen VIG-kuvauksesta siinä muodossa, miten sitä päästään Taimelassa toteuttamaan sekä ratkaisukeskeisyydestä kaiken vastaanottokodin toiminnan taustalla. Ratkaisukeskeisyys on hallitseva teoria VIG-kuvauksen taustalla ja muutenkin Taimelan ohjaajien työskentelyssä. VIG on videoavusteista vuorovaikutuksen ohjausta, jonka tarkoituksena on lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen tukeminen ja vahvistaminen. Mannerheimin lastensuojeluliitto on tuonut menetelmän Suomeen (Louhelainen 2012). Menetelmää käytetään niin, että ensin VIG-koulutuksen saanut ohjaaja kuvaa lapsen ja aikuisen välisen arkisen vuorovaikutustilanteen, kuten ruokailuhetken, videolle ja katsoo sen itse rauhassa useaan kertaan läpi niin, että löytää ne hetket, ilmeet ja eleet, sen hyvän ja onnistuneen vuorovaikutuksen mikä siinä videoidussa tilanteessa on havaittavissa. Sen jälkeen ohjaaja ja vuorovaikutustilanteessa lapsen kanssa ollut aikuinen, yleensä lapsen vanhempi, katsovat videon yhdessä niin, että ohjaaja voi pysäyttää sen aina tarvittaessa ja näyttää hyvää vuorovaikutusta ilmentäneet kohdat. Tarkoitus on antaa vanhemmalle rakentavaa palautetta kiinnittämällä huomio onnistumisiin. Näin pyritään lisäämään toivottua hyvää vuorovaikutusta. Menetelmän käyttöä Taimelassa vaikeuttaa se, että vain yksi ohjaaja on käynyt VIG-koulutuksen. Kuvatuista videoista olisi helpompi tehdä havainnot, jos niitä olisi katsomassa kaksi ohjaajaa. Näin havainnoista olisi mahdollista käydä keskustelua. Olisi myös hyvä, jos ohjaajan ja vanhemman välinen palautekeskustelu kuvattaisiin ja siihen tarvittaisiin toinen koulutuksen käynyt ohjaaja.

4.3 Menetelmäoppaan tuottaminen

Katsoin järkevimmäksi tavaksi rakentaa menetelmäoppaan paikan päällä Lasten vastaanottokoti Taimelassa. Näin pystyin helposti etsimään ja valikoimaan toimistosta materiaalit, joita milloinkin tarvitsin, eikä minun tarvinnut kuljettaa mitään talon ulkopuolelle. Sain käyttööni sillä hetkellä vapaana olleen tilan, jonne saatoin levittää kansioni ja paperini. Minulla oli myös mahdollisuus kysyä neuvoja ja mielipiteitä menetelmäkansioista Taimelan henkilökunnalta. Kaiken kaikkiaan työskentelin menetelmäoppaan kimpussa viitenä lähes perättäisenä päivänä useita tunteja kerrallaan.

Aloitin työskentelyn keräämällä itselleni konkreettiset materiaalit menetelmäopasta varten: kansion, välilehdet ja muovitaskut. Sen jälkeen kävin läpi kaksi jo olemassa olevaa kansiota. Toisessa oli käytössä olevia ja osittain jo vanhentuneita lomakkeita ja toisessa muutamia käytössä olevia menetelmiä. Siirsin menetelmäoppaaseen kaikki sellaisenaan käytettävissä olevat lomakkeet ja menetelmät lajitellen ne samalla omiin osioihinsa. Seuraavaksi päivitin ja tein uusiksi puutteelliset, vanhentuneet tai huonokuntoiset lomakkeet. Varmistettuaani ohjaajilta poistin kansioista kokonaan ne lomakkeet, joilla ei enään ole käyttöä. Olemassa olleet materiaalit läpikäytyäni täydensin menetelmäkansioita etsimällä Sosiaaliportti.fi – sivustolta ohjeita sukupuuta, verkostokarttaa ja aikajanoja varten.

Oppaasta tuli kahden kansion mittainen. (ks. liite 4.) Jaottelin kansion niin, että alussa on kaikki, mitä tarvitaan, kun lapsi tai perhe tulee taloon. Ensin on Taimelan esitteet ja seuraavaksi kaikki kaavakkeet, jotka tulovaiheessa täytetään kuten esimerkiksi tulotietolomake ja perheiden kohdalla tehtävä tulosopimus. Sen jälkeen kansiossa on menetelmät, joille on päivittäistä käyttöä, kuten vastuuhuoltajuus ja raportointi. Seuraavaksi ovat vuorossa työskentelyn eli jakson aikana käytettävät menetelmät, jotka olen jakanut lapsen kanssa käytettäviin ja vanhemman tai vanhempien kanssa käytettäviin. Sitten on vielä vanhemmuuden arviointiin liittyvät menetelmät omassa välikössään. Seitsemännessä osiossa ovat ne menetelmät, joita jakson päättyessä tarvitaan. Niihin kuuluvat palautelomakkeet sekä sijaisperheeseen siirtymistä varten kaavake, johon kirjataan lapsen kehitys, tavat ja tottumukset.

Kaikki edellä mainitut menetelmät ovat pieniä, yksittäisiä ja eri teemojen mukaan jaoteltuja. Näiden jälkeen menetelmäoppaassa ovat ne menetelmät, jotka jo itsessään

muodostavat yhtenäiset ja isot kokonaisuudet. Näistä ensimmäiseen kansioon laitoin käytössä olevat Pesäpuu ry:n menetelmät. Niiden paikka on ensimmäisessä kansiossa sen vuoksi, että lähes jokainen työntekijöistä on käynyt jonkin Pesäpuu ry:n järjestämän koulutuksen ja nämä menetelmät ovat jäljellä olevista isoista menetelmäkokonaisuuksista selkeästi eniten käytössä. Toiseen kansioon sijoituivat ratkaisukeskeinen perhetyö, VIG-videoavusteinen vuorovaikutuksenohjaus sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton menetelmät.

5 POHDINTA

5.1. Roolini menetelmäoppaan tuottajana

Halusin tehdä opinnäytetyön, josta olisi selkeää käytännön hyötyä lastensuojelun arjessa. Tässä vaiheessa olin tehnyt jo harjoittelun Lasten vastaanottokoti Taimelalle eli silloiselle Taimelan lastenkodille ja tein sinne myös sijaisuuksia. Kiinnyin paikkaan kovasti ja halusin tehdä opinnäytetyöni heille. Seuraavaksi mietin yhdessä Taimelan vastaavan ohjaajan kanssa opinnäytetyöni mahdollista aihetta. Oma kiinnostukseni menetelmiin ja työelämästä eli Taimelasta lähtöisin oleva tarve johdattivat minut menetelmäoppaan tuottamisen suuntaan.

Oppaan tuottamistyöhön ja sen sujumiseen on varmasti vaikuttanut positiivisesti minun ja Taimelan työyhteisön välinen lämmin ja luottamuksellinen suhde. Uskon, että he eivät kokeneet minua ulkopuoliseksi eivätkä jännittäneet seurassani niin paljon, koska olin heille ennestään tuttu ja jollain tavalla osa ”kalustoa”. Työskentely heidän kanssaan tuntui luontevalta ja ilmapiiiri hyvältä. Minulla oli kaikin puolin hyvät lähtökohdat menetelmäoppaan teolle.

Minulla oli suunnitelmissa ja mielessäni kuva menetelmäoppaasta, jossa on johdanto sekä jälkisanat. Tämän lisäksi olin suunnitellut kuvaavani jokaista menetelmää yksityiskohtaisesti ja tarkkaan. Menetelmäopasta tuottaessani jouduin kuitenkin peilaamaan omia mielikuviani, siihen, mikä tarkoitus menetelmäoppaalla on Taimelan työyhteisölle. Oppaan tulee olla selkeä ja käytännöllinen. Käytännöntyössä ei ole aikaa lukea pitkiä selityksiä ja etsiä olennaista tekstin seasta. Sen vuoksi menetelmät tulevat olla lyhyesti ja ytimekkäästi kuvattuina tavoitteineen ja

käyttömahdollisuuksineen. Jouduin siis tunnustamaan itselleni, että kaikki ylimääräinen on riisuttava. Käyttökelpoisuus nousee tärkeysjärjestyksessä alkupuheiden ja muiden arjen työskentelyn kannalta ylimääräisten seikkojen yläpuolelle. Keskityin siis tekemään menetelmäoppaasta selkeän kokonaisuuden, joka pitää sisällään vain työn kannalta kaiken oleellimmän ja koen onnistuneeni tässä tavoitteessa.

Menetelmäoppaan tuottamisprosessin aikana sain kokemusta lomakkeilla tehtävästä kyselystä ja haastattelemisesta. Nämä tutkimusmenetelmät eivät olleet minulle uusia tuttavuuksia sinänsä, mutta uutta oli se, että olin näissä tilanteissa yksin. Opiskeluaikana teimme haastatteluja ja kyselyjä pienissä ryhmissä. Nyt vastuu toteutuksesta oli yksin minulla. Sain varmuutta hankkia tietoa näillä keinoilla ja löysin tiedonjanoisen tutkijan itsestäni, vaikkei nyt ollutkaan varsinaisesti tutkimuksesta kysymys. Pysin pitämään koko ajan mielessäni sen, että olen hankkimassa tietoa jonka pohjalta voin tuottaa menetelmäoppaan. Tarvitsin tietoa siitä, mitä kaikkea oppaassa tulee olla. Näin opin itsekkin paljon uutta lastensuojelun sijaishuollossa käytettävistä menetelmistä. Useat menetelmät tulivat minulle tutuiksi, ja uskon, että oma kynnyseni käyttää erilaisia menetelmiä tulevaisuudessa madaltui.

5.2. Merkitys työyhteisölle

Lähtökohtana menetelmäoppaan tekemiselle oli ja on koko ajan ollut tiivis yhteistyö Taimelan henkilökunnan kanssa. Menetelmäopas on toteutettu työyhteisölähtöisesti niin, että työntekijät ovat osallistuneet oppaan tekemiseen kyselylomakkeiden ja haastattelujen kautta. Tämä on tärkeää, sillä se auttaa heitä ottamaan menetelmäoppaan omakseen, madaltaa kynnystä käyttää opasta ja samalla on omiaan vähentämään muutosvastarintaa.

Menetelmäkyselyyn saamiani vastauksia työstäessä huomasin työyhteisön kesken vallitsevan epätasa-arvon menetelmien käytössä. Menetelmäosaaminen ja menetelmiä koskevat koulutukset olivat kasaantuneet muutamille samoille ohjaajille. Olisi tärkeää saada menetelmät samalla tavoin yhtenäisesti kaikkien työyhteisön jäsenten käyttöön. Näin se, käytetäänkö lapsen kanssa jotain tiettyä menetelmää, ei olisi lapsen vastuuhoitajaparista kiinni vaan lapsi olisi menetelmien suhteen tasa-arvoisessa

asemassa hoitajaparista riippumatta. Menetelmää ei tarvitse, eikä ole mahdollistakaan käyttää aina samalla tavalla, sillä paljon on kiinni menetelmän käyttäjän henkilökohtaisista ominaisuuksista. Olisi kuitenkin hyvä perehtyä huolella käytettävään menetelmään, jotta sitä tulisi käytettyä tarkoituksenmukaisesti ja menetelmäopas voi olla apuna tässä.

Haastatteluista nousi esiin se, että materiaalia ja resursseja menetelmien käytölle on kyllä olemassa, mutta kynnys niiden käytölle on suuri. Koulutuksia on käyty ja menetelmäosaamista on, mutta menetelmät eivät ole vielä kunnolla juurtuneet käytännöiksi. Uutta tietoa tulee paljon ja lastensuojelua kehitetään koko ajan monien hankkeiden, kuten Lapsen ääni, kautta. Tieto, menetelmäosaaminen ja materiaali ovat olleet hajallaan ja vaikeita ottaa käyttöön arjessa. Menetelmäoppaan tehtävä ja tarkoitus on kasata tämä tieto yhteen ja tuoda se lähelle työntekijää. Kun kaikki säännöllisesti (eli aina uuden lapsen tullessa taloon) täytettävät lomakkeet ovat muun menetelmämateriaalin kanssa samassa paikassa, tulee muihinkin menetelmiin ehkä tartuttua helpommin.

Oppaan rakentamisen myötä esiin nousivat myös tarpeet saada lisää tietoa, koulutusta ja työvälineitä. Uusia keinoja kaivattiin päihteitä käyttävien ja mielenterveysongelmaisten vanhempien kanssa työskentelyyn. Konkreettisesti siihen, miten heidän kuntoaan voidaan arvioida ja miten puuttua tarvittaessa jos havaitaan huono ja päihtynyt kunto, tarvittaisiin keinoja. Milloin tulee puuttua, missä kulkee ”huonon” kunnon raja? Lisää tietoa kaivattiin myös korvaushoidosta. Miten tulee suhtautua korvaushoidossa oleviin vanhempiin ja miten korvaushoito vaikuttaa vanhemmuuteen? Lisäksi uusille menetelmille on tarvetta vanhempien kanssa työskentelyyn Perhesiivessä. Perhesiivestä on parasta aikaa tekeillä ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö ja uskon, että sitä kautta sinne saadaan lisää menetelmiä. Sen sijaan uusi opinnäytetyön aihe voisi olla lastenkoteihin sopivien päihteidenkäyttäjien ja mielenterveysongelmaisten kanssa työskentelyyn soveltuvien menetelmien etsiminen tai kehittäminen.

LÄHTEET

- Bardy, M. (toim.) 2009. Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Hannila, P. & Kyngäs, P. 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Opinnäytetyö. Helsingin ammattikorkeakoulu.
- Holmberg, E. 2007. Lastenkoti Taimelan toiminnan kehittäminen. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.
- Häärä. T. 2006. Vilkkaut oravat, Lastenkoti Taimelan toiminnallinen ryhmä. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.
- Kaikko, K. & Friis, L. 2009. Menetelmät lastensuojelun tukena. Teoksessa: Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. s. 76–88.
- Kettunen, I. 2012. Lastensuojelun raskas vastuu. Artikkel. Julkaistu 8.2012. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry.
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812.
- Lastensuojelulaki 2007/417.
- Lastensuojelun käsikirja. Saatavissa: www.sosiaaliportti.fi [viitattu 1.11.2012].
- Louhelainen, A. 2012. Videoavusteinen vuorovaikutuksen ohjaus (VIG). Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Saatavissa: <http://www.lastenkuntoutus.net/palvelut-ammattilaisille/videoavusteinen-vuorovaikutuksen/> [viitattu 14.11.2012].
- National Association of Social Workers. 2005. NASW Standards for Social Work Practice in Child Welfare. Saatavissa: <http://www.socialworkers.org/practice/standards/naswchildwelfarestandards0905.pdf> [viitattu 1.11.2012].

Möller, S. 2004. Sattumista suunnitelmallisuuteen: Lapsen elämäntilanteen kartoitus lastensuojelussa. Jyväskylä: Pesäpuu ry.

Perehdytyskansio. Lasten vastaanottokoti Taimela.

Raunio, K. 2004. Olennainen sosiaalityössä. Helsinki: Gaudeamus Kirja.

Salonaho, T. 2007. Omahoitajuus Lastenkoti Taimelassa. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Saastamoinen, K. 2008. Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Silius, K. 2005. Sisällönanalyysi. Diaesitys. Saatavissa: http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf [viitattu 10.11.2012].

Taskinen, S. 2010 Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOY.

Timonen-Kallio, E. 2009. Työmenetelmät ammatillisten käytäntöjen vahvistajina. Teoksessa: Tanskanen, I. & Timonen-Kallio, E. 2009. Lastensuojelun hyvät työkäytännöt. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. s.7-21.

U.S. Department of Health & Human Services. Types of out-of-home care. Saatavissa: <http://www.childwelfare.gov/outofhome/types/> [viitattu 1.11.2012].

Valvira. 2012. Lastensuojelun ympärivuorokautinen hoito ja kasvatus, valtakunnallinen valvontaohjelma 2012-2014. Helsinki: Valvira.

Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit. 2004. Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisuja 18. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto ry.

Villikka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö – ohjaajan opas. Helsinki: Tammi.

Vuorela, S. 2005 Haastattelumenetelmät. Teoksessa: Ovaska, S., Aula, A. & Majaranta, P. (toim.) Käytettävyyystutkimuksen menetelmät,. Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos, s. 37–52

**Kymenlaakson
ammattikorkeakoulu**
University of Applied Sciences

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖSTÄ

Lomake 026
id 26750

1 / 2

OPISKELIJA

Opiskelijanumero 0801617	Viralliset etunimet Leena Maria
Sukunimi Lappalainen	
Lähiosoite Pyölintie 3 C 24	Postinumero ja -toimipaikka 49510 HUSULA
Sähköposti leena.lappalainen@student.kyamk.fi	Puhelin 0456309013
Toimipiste ja koulutusohjelma Sairaalamäen kampus, sosiaaliaia	
Suuntautumisvaihtoehto ja ryhmätunnus Kasvatus- ja perhetyö, SO08K	

TOIMEKSIANTAJA

Toimeksiantaja ja yritys/yhteisö vastaanottokoti Lastenkoti Taimela	Yrityksen/yhteisön yhteyshenkilö Tuula Häätä
Lähiosoite Juhaninkatu 18	Postinumero ja -toimipaikka 48710 KOTKA
Sähköposti taimela@kotka.fi	Puhelin (05) 234 54 72, 040 768 2439

OPINNÄYTETYÖN HANKKEISTUS

☐ Toimeksiantaja maksaa opinnäytetyöstä opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle korvauksen, josta on kirjallisesti sovittu ennen opinnäytetyön aloittamista.
☐ Opinnäytetyöllä on toimeksiantajan puolelta nimetty ohjaaja ennen opinnäytetyön aloittamista.
☒ Toimeksiantajan tarkoituksena on alusta lähtien hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan.

OPINNÄYTETYÖN OHJAUS

Ohjaava(t) opettaja(t) I ohjaaja: Johanna Kaarlela	II ohjaaja: Teija S-M
Sähköposti	
Yrityksen/yhteisön ohjaaja(t)	
Sähköposti	

OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyön aihe (max. 200 merkkiä)	
Menetelmäopas työvälineeksi lasten ja perheiden arviointiin Lastenkoti-Taimelalle <i>vastaanottokoti</i>	
Kehittämis- tai tutkimustavoite ja toimeksianto (max. 300 merkkiä)	
Tavoitteena on tuottaa menetelmäopas käytännön työvälineeksi Lasten vastaanottokoti Taimelalle.	
Keskeiset menetelmät (max. 300 merkkiä)	
Menetelmiä koskeva kysely Taimelan työntekijöille sekä tarkentavat haastattelut.	
Opinnäytetyön aloitus	Opinnäytetyön luovutus toimeksiantajalle
28.10.2011	1.6.2012
Opinnäytetyö täyttää Tilastokeskuksen T & K määritelmän *)	
☒ Kyllä ☐ Ei	

*) T & K määritelmän saa opintotoimistosta tai Internetistä,
<http://www.tilastokeskus.fi/til/tk/ke/kas.html>

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavanomaiseen ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Oikeudet tuloksiin ja muuhun opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin. Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen ainoastaan sopimalla niistä erikseen opinnäytetyön tekijän kanssa. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raporttoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.	Tulosten julkaiseminen ja luottamuksellisuus Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuudessa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyö voidaan julkaista myös Internetissä. Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opinnäytetyön ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa. Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.
--	---

Olemme yhteisesti sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta yllä sovitulla tavalla.

ALLEKIRJOITUKSET

PAIKKA, PÄIVÄYS JA TOIMEKSIAANTAJAN EDUSTAJAN ALLEKIRJOITUS
Kotka 4.11.2012 Tuula Häärä
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OPISKELIJAN ALLEKIRJOITUS
Hamina 4.11.2012 Leena Lyytikäinen
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OHJAAVAN OPETTAJAN ALLEKIRJOITUS
Kouvola 10.11.2012 Jari Järvi

Tämä sopimus on kirjoitettu kolmena kappaleena, yksi toimeksiantajayritykselle, toinen opiskelijalle ja kolmas opintotoimistoon rekisteröintä varten.

KOTKAN KAUPUNKI
Hyvinvointipalvelut
Sosiaalihuollon vastuualue
Sosiaalijohtaja

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS	§	Sivu
2.12.2011	58	1

Dnro SOTE: 77/2011

Tutkimuslupa/Leena Lappalainen

Valmistelija: Vt. sosiaalijohtaja Anna Liakka

Leena Lappalainen on anonut tutkimuslupaa aiheesta "Menetelmäopas työvälineeksi lasten ja perheiden arviointiin Lasten vastaanottokoti Taime-
laan". Opinnäytetyön ohjaajina toimivat Kymenlaakson ammattikorkeakou-
lusta opettaja Johanna Jussila sekä lehtori Tuija Suikkanen-Malin.

Liitteenä tutkimuslupahakemus.

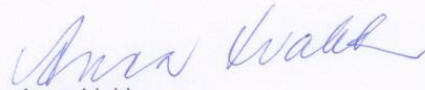
Päätös: Tutkimuslupa myönnetään anomuksen mukaisesti.

Toimeenpano:

Ote: Leena Lappalainen

Oikaisuvaatimusohjeet

Vt. sosiaalijohtaja

Anna Liakka

Tämä pöytäkirja on yleisesti nähtävänä 3.1.2012 kaupungintalo, 4. kerros

Menetelmäkysely

Nimi: _____

1. Mitä menetelmiä käytät työssäsi lastenkodinohjaajana?

2. Mitkä edellä mainitsemistasi menetelmistä olet kokenut erityisen tärkeiksi / hyödyllisiksi?

3. Oletko saanut erillistä koulutusta menetelmien käyttöön? Jos, niin mitä menetelmiä koskien?

4. Oletko kiinnostunut saamaan lisää tietoa / koulutusta jostain menetelmästä? Jos, niin mistä?

5. Kaipaisitko uutta menetelmää työvälineeksi johonkin työssä kohtaamaasi haastavaan tilanteeseen? Jos, niin mihin tilanteeseen?

6. Mitä muuta haluaisit sanoa?

7. Saanko haastatella sinua saadakseni tarkempaa tietoa menetelmäoppaan rakentamista varten?

☐ Kyllä ☐ Ei

Jos vastasit myöntävästi, niin onko mielessäsi jokin menetelmä, josta erityisesti haluaisit kertoa?

Kiitos vastauksestasi!

MENETELMÄKANSIO

SISÄLTÖ

Kansio 1/2

1. Lasten vastaanottokoti Taimelan esittely:

- Esitteet suomeksi ja venäjäksi sekä päiväjärjestys englanniksi

2. Tulotilanne:

- Tulotietolomake
- Videointi- ja kuljetuslupa
- Tulosopimus (Perhesiipi)
- Pohja asiakassuunnitelmanneuvotteluun

3. Päivittäin käytettävät menetelmät:

- Päiväraporttiohje
- Hyvän kirjaamisen tunnusmerkit
- Huolen vyöhykkeet
- Vastuuhoitajuus

4. Lapsen menetelmät / lapsen kanssa käytettävät menetelmä:

- Seurantalomake

- Ohjeita alle 1-vuotiaan ruokailuun
- Vauvojen syöttöjen seurantalomake
- Vauvojen ruokailujen seurantalomake
- Pienten lasten vuorokausi
- Ajankäyttöympyrä
- Ajankäytön viikkokalenteri ja koululaisen aamu
- Lukujärjestykset
- Aikajana
- Verkostokartta
- Sukupuu
- Lapsen käyttäytymisen havainnointilomake
- Lasten kehityskeskustelut
- Kuukausiraportti

5. Vanhemman menetelmät / vanhemman kanssa käytettävät menetelmät:

- Meidän vauvan vuorokausirytmä
- Vanhemmuuden roolikartta
- Kysymyksiä vanhemmuuden roolien arviointiin
- Miten koet vanhemmuuden seuraavilla osa-alueilla ja mihin koet tarvitsevasi tukea? (kaksi erilaista lomaketta)
- Mitä ajattelen lapsestani?
- Vauvan äidin tavoitteet
- Ajanhallintapäiväkirja
- Viikko-ohjelma
- Kysymyksiä perheen yhdessäolosta
- Perheen neuvottelupolku ristiriitojen ratkaisemiseksi
- Muutosvalmius suhteessa päihteiden käyttöön

- Vauvan tarvekartta pohdittavaksi vanhemmille
- Vauvatusresepti
- Rytmi ja rutiinit
- Artikkeleita vanhemmille luettavaksi

6. Vanhemmuuden arviointi:

- Vanhemmuuden arviointikaavake
- Vuorovaikutuksen havainnointi (lomake)

7. Jakson päättyessä:

- Lapsen kehitys, tavat ja tottumukset (kaavake)
- Palautelomakkeet (lapsen, nuoren ja vanhemman)

8. Pesäpuun menetelmät:

- Tejping-leikkimetodi
- Nallekortit
- Elämän tärkeät asiat
- Kissan päivät
- Vahvuuskortit
- Näkymiä verannalta
- Valovoimapeli

Kansio 2/2

9. Ratkaisukeskeinen perhetyö

- Perhetyön koulutus lastenkotien työntekijöille 2005-2006 materiaalit
- Ratkaisukeskeisiä kysymystyyppejä
- Moniammatillinen verkostotyö

10. VIG- Videoavusteinen vuorovaikutuksen ohjaus

11. MLL

- Epätäydellisten vanhempien lapset
- Nuori-vanhempi-aikuinen –sanakirja: vastauksia murrosikäisen vanhemmalle
- Vanhemman työkirja

12. Theraplay